

Nieuws uit de Friese natuurterreinen

Vereniging It Fryske Gea, Vereniging Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer berichten over ontwikkelingen in de Friese natuur.

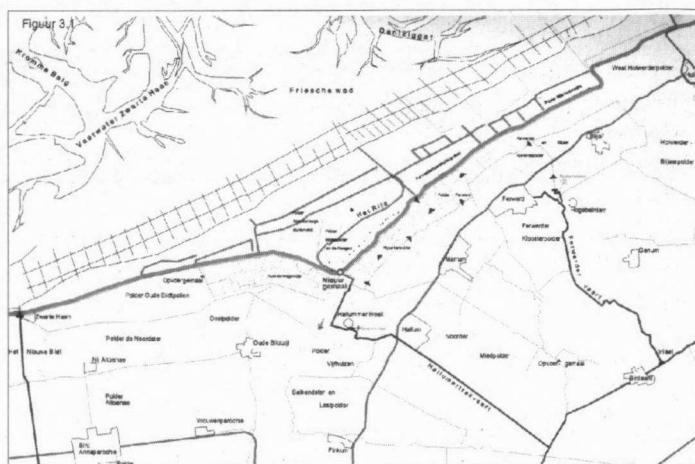
Gemaal Vijfhuizen en Stroomlijnen

In 2003 heeft It Fryske Gea een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een zoet/zout-overgang in Noard-Fryslân Bûtendyks. Het ging om een plan een permanente uitstroom van zoet water uit de Friese Boezem via de Rijd in Noard-Fryslân Bûtendyks

in de Waddenzee te laten uitstromen. Op die manier kan zich een gradiënt van zoet naar zout water ontwikkelen, een situatie die in Nederland uiterst zeldzaam is geworden en waaraan bijzondere soorten en levensgemeenschappen gebonden zijn. Het plan bestaat uit een vizelgemaal met pijpen door de Deltadijk ter hoogte van de boerderij van IFG aan het Noorderleech. Uit de haalbaarheidsstudie bleek dat dit plan uitvoerbaar en betaalbaar is. Bovendien zijn er ook nog andere voordelen te behalen: een (bescheiden) bijdrage aan de beheersing van de Friese Boezem en een mogelijke bijdrage in de verziltingsbestrijding in de binnendijks gelegen landbouwgebieden.

Om een dergelijk project van de grond te krijgen, is vooral de medewerking van Wetterskip Fryslân essentieel. Het project was daar al enkele malen ambtelijk onder de aandacht gebracht. Groot was de verrassing toen eind 2005 het bericht kwam dat Wetterskip Fryslân opdracht had gegeven om de haalbaarheidsstudie nader uit te werken en verder door te rekenen. Hierbij wordt rekening gehouden met de optie de capaciteit zodanig uit te breiden dat in noodsituaties tijdelijk een substantiële hoeveelheid water op de Friese boezem uitgemaal kan worden. Uit de studie, waarvan begin januari een eindconcept verscheen, blijkt dat een dergelijk gemaal realiseerbaar is. In vergelijking tot bijvoorbeeld eenzelfde gemaalcapaciteit bij Harlingen zijn de kosten lager. Bovendien heeft het Wetterskip uitgerekend dat de locatie uiterst gunstig is.

Nieuwe afvoerroute van water uit de Friese boezem via Noard-Fryslân Bûtendyks.

Het is nu afwachten wat de vervolgstappen zullen zijn. Als het bestuur van het Wetterskip besluit tot realisatie van het gemaal, dan zullen er eerst nog heel wat vergunningen aangevraagd moeten worden. Ook de financiering moet nog geregeld worden (waar komt het geld vandaan en wie betaalt hoeveel).

Mocht de realisatie van Vijfhuizen doorgaan, dan is ook de eerste stap in ons plan Stroomlijnen gezet. Stroomlijnen is de gezamenlijke visie van de natuur- en milieuorganisaties in Fryslân en Groningen, waarin gepleit wordt voor een gespreide afvoer van een wateroverschot op zeven locaties in de Waddenzee.

Henk de Vries

Theehuis De Slotpleats in de steigers

Vereniging
Natuurmonumenten

Ruim 200 ha bos, oude bomen, prachtige lanen en een bijzonder huis. Dit is kort omschreven het landgoed

De Slotpleats, ten noorden van het dorp Bakkeveen. In 1668 bouwde de familie Aylva een slot, het Blauwhuis genoemd dat in 1838 werd afgebroken. In 1818 verrees achter het Blauwhuis een landgoedwoning, die in 1920 is verbouwd tot de huidige vorm van het theehuis De Slotpleats. Met de steun van leden kan Natuurmonumenten dit landgoed sinds 1997 beschermen en veiligstellen voor de toekomst. Inmiddels is Natuurmonumenten gestart met de renovatie van de landgoedwoning, die al

enkele jaren gebruikt wordt als theehuis. Onderdeel van de werkzaamheden aan het theehuis is ook dat Natuurmonumenten belangrijke cultuurhistorische en tuinhistorische elementen op het landgoed herstelt. Zoals de zonnwijzer, de Burmaniazuil en de historische parkaanleg uit de tweede helft van de 19^e eeuw. Met de renovatie van het theehuis en het tuinherstel zal het landgoed meer toegankelijk en aantrekkelijker zijn voor bezoekers.

Het dak heeft een nieuwe betimmering en dakgoten gekregen. Ook zijn de pannen gereinigd, waarna beschadigde pannen zijn vervangen door identieke oude pannen. De klokkentoren is in zijn geheel van het dak gelicht en gerenoveerd. Als laatste is al het voegwerk nagekeken en worden de kozijnen voorzien van

een nieuwe verflaag. Het project wordt mede mogelijk gemaakt met steun van de Europese Gemeenschap.

Theehuis De Slotpleats en energiebesparing

Het terugdringen van luchtvervuiling begint bij energiebesparing en het efficiënt gebruikmaken van bestaande bronnen. Hiertoe

plaatst Nuon een systeem waarbij het kwelwater wordt benut voor het doorspoelen van de vijf toiletten in het theehuis. In het bijgebouw, waar de VVV is gevestigd, plaatst Nuon een warmtepomp. Deze haalt 's winters warmte uit de bodem voor de verwarming van het gebouw.

Grootste duinherstelproject in Nederland van start

Staatsbosbeheer gaat beginnen met het grootste duinherstelproject van Nederland. In een periode van vijf jaar wordt in totaal 4.700 hectare duingebied van Terschelling tot Walcheren op de schop genomen. Staatsbosbeheer heeft voor dit project een EU-subsidie van 2 miljoen euro gekregen en zal zelf 3 miljoen euro bijdragen. Duinen behoren tot een oer-Hollands landschapstype en zijn van groot belang voor de Nederlandse natuur. Ze vormen 1% van het Nederlandse grondgebied, waar ruim 60% van alle Nederlandse planten groeit. Bovendien zijn duinen internationaal gezien erg bijzonder; naast Nederland komen ze maar in een handjevol landen voor.

staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer heeft al veel ervaring opgedaan met dergelijke herstelwerkzaamheden. Een goed voorbeeld hiervan is het gebied de Moksloot op Texel, waar in 1993 een beek is hersteld, de bovenlaag van de grond is afgegraven en Schotse Hooglanders grazen. Dit heeft al snel tot resultaat geleid. Inmiddels groeien er weer honderden verschillende planten in het gebied, waaronder 35 bedreigde plantensoorten als Klokjesgentiaan, Waterpunge en Teer Guichelheil.

Duinen door de eeuwen heen

De Nederlandse duinen hebben de laatste tijd veel schade opgelopen door verdroging, vermesting en het steeds meer ontbreken van natuurlijke dynamiek (het spel van zand, zee en wind). Door de eeuwen heen hebben duinen zich door middel van zandverstuivingen en erosie van en naar zee verplaatst. Dat ging gepaard met een nieuwe begroeiing die uit erg veel soorten planten bestond. Door bebouwing en aanleg van wegen zijn de duinen in een keurslijf terecht gekomen, waardoor er geen nieuwe, jonge duinen meer kunnen ontstaan.

Tot het begin van de vorige eeuw werden de duinen ook door mensen intensief gebruikt; er werd riet gesneden en de bovenste laag van de grond werd afgeplagd. Deze handelingen leidden ook tot vernieuwing van de duinen. Veel duinen zijn verdroogd door waterwinning en afvoersloten die gegraven zijn om duingrond als landbouwgrond te gebruiken. Ten slotte hebben duinen veel te lijden van grote hoeveelheden stikstof die via de lucht op de bodem terecht zijn gekomen. Het gevolg is dat de vegetatie minder soorten bevat en voornamelijk nog bestaat uit gras, riet en wilgen.

Herstelwerkzaamheden

De herstelwerkzaamheden in de duinen bestaan vooral uit het afgraven van de voedselrijke bovenlaag van de grond. Dit plagen moet heel zorgvuldig gebeuren om de zaden die in de voedselarme ondergrond aanwezig zijn te sparen. Daarnaast zal de verdroging van de duinen worden aangepakt door het dichtgooien of omvormen van sloten. Ten slotte zullen schapen, runderen en paarden in de duinen worden ingezet om de begroeiing van gras en riet af te grazen.